

109432

Kjære Sjønnre Melstrøm!

Biskop Per Lønning har været saa venlig at sende oss manuskriptet til sin tale ved Axel Heiberg Stang's bisettelse 21 oktober 1974.

For alle som hørte ham var det en stor og enestaaende oplevelse.

Men ikke alle hørte alt, og nogen av oss eldre hører ikke saa godt lenger. Det er derfor en glæde for oss at kunne sende en kopi til gjennomlesning en stille stund.

Det ville være hyggelig om slektens medlemmer ville feste talen ind i "Den Fredriksaldske slægt Stang" av 1959 side 190.

Det er Lenge siden sidet!

Hjertelig tak

Thomas Stang

Oslo 15.11.1974
TS/ks

Vedlegg

VED AXEL HEIBERG STANGS BÅRE 21. oktober 1974

Kjære slekt og venner av Axel Heiberg Stang:

Det var et ord i familiens kunngjøring av dødsfallet som umiddelbart falt i øynene. Dela fordi det ikke er av de aller vanligste, dels fordi det med en gang slo meg: dette ordet rammer. Jeg på ordet "edel". Det som mer enn noe kjennetegner de edle, er deres evne til å foredles i livets skole. Motgang og påkjenninger riper ikke opp sinnet, gjør det ikke karakter- og konturløst, sliper det som edelstenen, gjør det klarere og renere, får perligheten til å funkle. Jeg gjør gjerne dette ordet til mitt og jeg innledningsvis vil si noen minneord om en mann jeg er glad å ha lært å kjenne, og stolt over å kunne kalle venn.

Det er ikke, og skal vanligvis ikke være, en prests hovedoppgave ved en bære å tale om avdøde. Ved Axel Stangs bære føler jeg imidlertid som en skyldighet å bryte en regel jeg ellers holder temmelig konsekvent. Grunnen til dette er at vi ikke har vært flinke her i landet til å gjøre oss ferdige med sår fra krigen. Vi har ikke for alvor hatt mot og kraft til å rekke hånd til de som i de onde årene stod på den andre siden. Lenge, lenge etter vi skulle ha lagt bak oss alt som heter oppgjør, har vi fremdeles vanskelig for å møtes som menneske til menneske og å anerkjenne medmennesket på tvers av det som engang var skillelinjer. Både på samfunnets og på Kirkens vegne kjenner jeg det slik at vi har noe vi skulle ha gjort godt igjen. Vi har forsømt oss, og forsømt oss stort.

Når en betydelig mann griper feil, blir resultatet gjerne et betydelig feilgrep. Axel Stangs evner og overbevisning gjorde at han under krigen havnet i en posisjon som måtte bringe ham sterkt i søkelyset da krigen var over. Men selv da det ble kjempet om hans liv, var det bemerkelsesverdig hvordan hans personlige integritet ble akseptert og fremhevet av alle parter. Hans handling var sprunget fram av overbevisningens tvang. Hans kjærlighet til folk og fedreland var hevet over tvil. Og selv i den verste tid bevarte han sin menneskelighet og maktet å vise hjelpsomhet mot motstandere. Han var et menneske - i ordets beste mening - i sin offentlige ferd slik han var det i sin private. Om hans rolleplasing i landets skjebnedrama var kritisk, måtte hans personlige fremferd avtvinge respekt hos dem som hadde øyne til å se med.

Den Axel Stang som mennesker møtte i hans siste arbeidsår, etter at han på ny var vendt tilbake til livet og friheten, var et levende vidnesbyrd om menneskelig evne til å modnes gjennom motgang. Hans virkekrets var mer begrenset, adskillig mer begrenset, enn hans evner og forutsetninger skulle ha tilsagt. Men han aksepterte det, ydmyk og rank på samme tid. Slik jeg lærte ham å kjenne, var han høyreist uten å kneise og uten ringeste behov for å rettferdiggjøre seg. Fri for hat og bitterhet, uten klynk og uten klage kunne han snakke om det som hadde vært. Han virket så betagende fri i forhold til seg selv og til det som hadde vært.

Den dom et samfunn feller - og stundom må felle - over sine borgere i en kritisk situasjon, er ett. Den dom mennesker feller i sitt hjerte over medmennesker de møter, er et annet - og til syvende og

sist: noe uendelig mer vesentlig. Vesentligst til syvende og sist er den Guds dom som det ikke er menneskers sak å foreskrive eller å foregripe. Det siste ord tilhører ikke oss. Men vi skylder hverandre et nest siste ord, med ærlig og redelig takk for det vi har fått gjennom ham vi sier farvel til. Og da kommer jeg ikke utenom de kjente linjene fra den mest berømte gravtale i norsk litteratur, der presten på kirkebakken viser hvordan en menneskelig, en i egentligste forstand menneskelig, dom - må se dypere enn den som går etter paragrafer.

"Vi vil ei granske hjerter eller nyrer.
Det er ei verv for støv, men for dets styrer.
Dog fri og fast det håp jeg taler ut:
Den mann står knapt som sviker for sin Gud."

Vi lyser fred over Axel Heiberg Stangs minne.

Det Guds Ord som skal få tale særlig til oss i denne stund, leser vi i Joh.14,19: "JEG LEVER, OG DERE SKAL LEVE."

Det klinger simpelthen utrolig når Jesus sier: "Dere skal leve." Og når han bruker ordet leve, da mener han jo ikke bare eksistere, slenge igjennom fra den ene dagen til den neste. Han mener å ha del i en grenseløs utstråling av kraft og glede. "For hos deg, Gud, er livets kilde. I ditt lys ser vi lys," heter det i en av de gamle salmene. Livet er ikke slutt når det vi kaller "liv" her i verden, lekker ut. Livet går videre, grenseløst. Ikke bare livet i sin alminnelighet, men vårt liv. Vi skal leve.

Dette liv som vi kjenner, og som vi elsker så høyt, kjærligheten og fellesskapet som vi ånder i, skaperverket med dets uutmåttelige skjønnhet, de talløse små og store gledene som vi deler med hverandre - alt dette er en forsmak på Guds store evighet. Vi misforstår tilvarelsen hvis vi oppfatter den dennesidig: som om det vi ser og sanser og skjønner, er alt. Men vi misforstår den like grundig om vi oppfatter det hele hinsidig, slik at den jord Gud har skapt blir noe uegentlig og verdiløst, noe vi bare skal skynde oss bort fra så raskt som råd. Det er en nær sammenheng mellom den virkelighet Gud har satt oss i under livet her - våre skole- og modnings-år - og selve Virkeligheten med stor V som han former og forbereder oss for. Jeg finner ikke noe bedre uttrykk enn dette: Livet er en forsmak. En forsmak på selve Livet. Gud har fylt oss med lengsel etter liv, lys, lykke - for å føre oss videre mot en oppfyllelse større og rikere enn alt vi har fantasi til å forestille oss her. "Dere skal leve."

Men hvordan kan jeg vite at dette er sant? Peker ikke all vår erfaring og alle våre observasjoner i motsatt retning: vi mennesker har ikke noe å vente på? Når kistelokket slår igjen, er enhver forventning skrinlagt? - Jeg kan ikke komme skeptikeren imøte med vitenskapelige forskningsresultater eller logisk bevisførsel. Det eneste jeg har å tilby, er Jesu ord. Hans løfte at vi skal leve. Og så selve fundamentet: "Jeg lever - Jeg lever, og dere skal leve."

Fordi han lever, er det håp også for oss. Fordi han banet vei gjennom død til liv, er det gjennomgang også for oss.

Jeg har vunnet; Jesus vant.
Døden oppslukt er til seier...
Åpen har jeg himlen funnet:
Jesus vant og jeg har vunnet.

Derfor beholder ikke døden siste ord. Heller ikke i menneskers tilværelse idag. Har jeg først fått øye på ham som kalles Veien, Sannheten og Livet, eier jeg en dyp og frydefull forvissning: Jeg skal leve. Leve uansett hva. Jeg er i hans hender. For den Gud som i alle tings morgen ropte liv fram av intet, for den Gud som lot meg bli til den gang jeg slett ikke var - er det ingen uoverkommelig kunst å rope den samme skapning fram til liv på ny.

La oss feste øye og oppmerksomhet på Jesus! Han er vår visshet, han er vårt håp. Han som gav sitt liv forat vi skal leve. Han som gjorde opp for alle våre fall og feil, for all vår ettergivelhet overfor dødskreftene i oss. Han som gir oss fremtiden ren og uplettet og grenseløs. Han som rekker hendene mot oss når våre e segner. Vår Herre Jesus Kristus.

Amen.